

УДК 1:82-91

Крилова Світлана

докторка філософських наук, професорка
Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова
Київ, Україна

Svetlana Krylova

Doctor of Philosophy, Professor
National Pedagogical University named after M.P. Drahomanov
Kyiv, Ukraine

E-mail: lana.swetly@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-5528-7438>

АФОРИЗМОТЕРАПІЯ ЯК МЕТОД РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОТИРІЧ В ЛЮДСЬКОМУ БУТТІ

Анотація. У статті досліджено афоризмотерапію як метод вирішення внутрішніх суперечностей у людському бутті. Проаналізовано терапевтичний потенціал афоризмів та їхню роль у формуванні моральної стійкості, духовності та екзистенційного самовизначення особистості.

Abstract. The article explores aphorism therapy as a method for resolving internal contradictions in human existence. The therapeutic potential of aphorisms and their role in shaping moral resilience, spirituality, and existential self-determination of the individual are analyzed.

Ключові слова: афоризм, афоризмотерапія, філософське мистецтво, розв'язання протиріч, людське буття.

Keywords: aphorism, aphorism therapy, philosophical art, resolution of contradictions, human existence.

Основний текст

Актуальність проблеми обумовлена необхідністю знаходження практичних методів, які б сприяли розв'язанню протиріч людини в світі, де відбуваються війни і конфлікти, присутня ксенофобія, помітний брак гуманізму.

Велику роль в цьому процесі має мистецтво. Звер-

таючись до цього феномену, можна констатувати, що воно, з одного боку, викликає очищення душі, з іншого, - породжує в душі людини абсурдність світовідчуття і світопереживання.

Перший вид мистецтва можна вважати філософським мистецтвом, яке розв'язує глибинні протиріччя людського буття в художній формі [1]. Це протиріччя між добром та злом, красою і потворністю, часом і вічністю, людиною і Богом, душею і тілом, свободою та любов'ю [1].

Але які практичні методи дозволяють нам не просто усвідомити, а за допомогою мистецтва, більше того, філософського мистецтва, розв'язати суперечності людського буття?

Пропоную звернутися до афоризмотерапії [3], автором якої є член-кореспондент НАНУ, професор Н. Хамітов.

Метод афоризмотерапії дає можливість людині за допомогою афоризму актуалізувати особистість, набути цілісність і мудрість. Це своєрідна логотерапія [3] – терапія зцілення сенсом за допомогою афоризму.

Афоризм – це лаконічне висловлювання, яке має парадоксальний сенс, поєднуючи розум і серце, почуттєву і раціональну сфери [3].

Саме афоризм дає можливість в лаконічній формі пояснити сутність явища і катарсично розв'язати протиріччя.

«Афоризм – це своєрідний міст між свідомістю і несвідомим. Саме тому афоризми здатні зцілювати і звільняти своєю силою там, де інші сили відступили» [3].

Афоризмотерапія є дуже ефективною, бо корелює з основними ментальними рисами українців – кордоцентризмом, персоналізмом, екзистенційною спрямованістю, софійністю, антеїзмом.

Багато українських письменників та філософів створювали афоризми, які мали терапевтичний ефект, розв'язуючи суперечності людини. Серед них були Г. Сковрода, М. Гоголь та Т. Шевченко.

Процитуємо їх.

Г. Скворорода: «Серце тоді насичується, коли освічується», «Без ядра горіх ніщо, так само як людина без серця», «Воістину, моя самотність відкрила мені небо» [5].

М. Гоголь: «Дивіться на те, чи ви любите інших, а не на те, чи люблять вас інші», «Поріднитися душею, а не кров'ю може лише людина» [5].

Т. Шевченко: «Раз добром нагріте серце, вік не прохолодне», «Не вмирає душа наша, не вмирає воля [5].

Афоризм часто звертається до душевності і духовності особистості, адже завдяки своїм лаконізму і глибині він здатний впливати не лише на свідомість людини, а й на її поза-свідоме.

Можна виділити когнітивний та креативний види афоризмотерапії.

Когнітивний вид афоризмотерапії передбачає усвідомлення і аналіз афоризму, його сутність та зміст, аналіз символів і метафор; креативний же вид афоризмотерапії передбачає створення свого власного афоризму, який актуалізує особистість людини, її творчість і прагнення до свободи і любові.

Вище було зазначено, що афоризм може бути таким, що зцілює і таким, що ранить.

Перший дає катарсичне розв'язання суперечностей і перемогу цілісності над дискретністю і абсурдністю світу. Саме такий варіант афоризмів пропонує Н. Хамітов: «Любов – це прощення гордині», «Любов без свободи – політ без крил, а отже падіння», «Бути собою означає бути вічно молодим» [3].

Свідомо обраний афоризм – є своєрідним девізом людини, його життєвим кредо. Він спрямовує особистість бути успішною і харизматичною.

Афоризмотерапія як метод актуалізації особистості і звільнення від протиріч є одним з ефективних видів філо-

софського мистецтва, який є важливим в епоху трансформації світогляду та цінностей. «Фундаментальний висновок, що його зробила Україна у своєму афористичному набутку, перебуває, як бачимо, у буттєвому полі світового світла» [5].

Отже, афоризмотерапія може стати ефективним методом зміни людини у напрямку краси, шляхетності і доброчесності.

Список використаних джерел

- [1] Хамитов Н., Крилова С. Философское искусство / Философская антропология: словарь / Под ред. Н. Хамитова. 4-е издание, дополненное и переработанное. К.: КНТ, 2017. 472 с.
- [2] Хамитов Н., Крилова С. Противоречие / Философская антропология: словарь / Под ред. Н. Хамитова. 4-е издание, дополненное и переработанное. К.: КНТ, 2017. 472 с.
- [3] Хамитов Н. Тайна мужского и женского. Исцеляющие афоризмы. К.: Либідь. 2002. 186.
- [4] Франкл В. Человек в поисках смысла. М., 1990. 386.
- [5] Українська афористика Х-XXст. К.: Просвіта, 2001. 320 с.
- [6] Скуратівський В. Афоризм – колись і сьогодні / Українська афористика Х-XXст. К.: Просвіта, 2001. С. 24. 320 с.

Контактна особа: lana.swetly@gmail.com С. Крилова